

HVA KAN VI LÆRE AV UTVIKLINGEN I CHINA? AV SVERRE HOLTH

Det som nyss har hendt i China, kan snart komme til å hende i andre deler av verden hvor kirken driver misjonsarbeid. Omveltningene vil kanskje ta andre former og bli fremtvunget av andre krefter; men resultatet vil bli noenlunde det samme. Det skulle derfor være overflødig å si at det som har hendt i China, virkelig har noe å lære oss som misjonsfolk. Uforståelig er det at dette ikke er innsett av alle.

På en misjonskonferanse i England sist sommer ble det holdt et meget orienterende og vekkende foredrag om hendingene i China. I foredraget ble det understreket at man på de andre misjonsmarkene burde ta seg ad notam de lærdommene vi har høstet i China, og foreta de omlegninger som er påkrevet i arbeidet mens det ennå er tid. I spørsmålstimen etter foredraget sendte en av Afrika-misjonærene inn følgende spørsmål: «Var det egentlig nødvendig å besvære konferansen med problemer som vel egentlig ikke har noen interesse for andre misjonsmarker enn China?» En tidligere China-misjonær som er blitt overflyttet til en annen misjonsmark, skriver at en slik naiv innstilling er helt alminnelig blant hans kolleger. Enda mer forstemmende er det at tidligere China-misjonærer som er blitt overflyttet til andre land, i mange tilfelle gjentar de samme mistak som ble gjort i China. En så anerkjent autoritet som Latourette sa for over tjue år siden at man i misjonsarbeidet i China hadde «begått alle tenkelige feil». Noe liknende kunne vel sies om de fleste misjonsmarkene.

Utviklingen i China har understreket på ny at i alt misjonsarbeid må kirkedannelsen stå i sentrum. Det ble skjebnesvangert for utviklingen i China at landet hadde «en sterk kristelig bevegelse, men en svak kristen kirke». Dette gjelder først og fremst den protestantiske

kirken. Det er jo både styrken og svakheten ved den protestantiske kristendomstypen at den understreker så sterkt individets verd og plass. Ofte har kirkebegrepet vært meget flytende eller endog helt borte. En kan bare vise til tendensen i Stanley Jones's første bok, «The Christ of the Indian Road». Eller man kan minne om den løse forbindelsen som ofte besto mellom det institusjonelle misjonsarbeidet og kirken. Det tør vel også sies at vi i China fikk for mange «institusjonskristne», i stedet for kristne med en dyp kirke- eller menighetsbevissthet.

Her har den romersk-katolske kirken vist seg å stå sterkere nettopp fordi den opererer med et fast kirkebegrep og et akseptert autoritetsprinsipp. Den protestantiske kirken i China kom for sent i gang med å gjøre alvor av den tredje artikkel. De kristne manglet stort sett et disiplinert fromhetsideal knyttet til kirkens sakramentale liv og fellesskap. Mye mer skulle vært satt inn på å kristne heimene og å styrke sambandet mellom dem og kirken.

Vi visste det nok før, men det er nå blitt enda klarere at en sterk kirke ikke kan bygges uten det teologiske grunnarbeidet. En «dogme-fri kristendom» er et fantasifoster. Og en kirke som neglisjerer det teologiske grunnarbeidet eller som opererer med en forflatet og utvannet teologi har ingen sjanser for å stå seg mot et organisert angrep av en kristendomsfiendtlig ideologi. Det kan ikke være tvil om at vi her rører ved en av årsakene til svikten blant mange av de kinesiske kirkelederne i prøvens stund.

Like etter «frigjøringen» av Chengtu i Vest-China, holdt en av de kinesiske kirkelederne der en preken over den annen bønn: Komme ditt rike. «Slik har vi bedt og slik har vi ventet,» sa han. «Og nå har vi opplevd oppfyllelsen. Riket er nå kommet, og kirkens oppgave må nå bli å gjøre seg selv overflødig i det nye samfunnet.» «Det sosiale evangelium» har sikkert hatt flere tilhengere i China enn på noen annen misjonsmark. Dette henger selvsagt sammen med særpregene ved den kinesiske mentalitet og kulturarv. Men det viser også en alvorlig brist i den kristne oppsedingen.

I dette samheng står presteutdannelsen som noe av det viktigste. Det er vel og bra å tale om nødvendigheten av å skape en stedegen teologi, men den kan ikke stemples fram av jorda. Fagkretsen ved

flere av de teologiske seminarene i China var langt fra tilfredsstillende eller adekvat. Alle mulige ikke-teologiske fag som ble ansett for å være «nødvendige», ble presset inn i det fireårige pensum med det resultat at det ble for liten tid til de grunnleggende disiplinene. Kirkens prester må få en grundig innføring i kirkens historiske tro og arv. Og nettopp her har kanskje misjonen sin største oppgave i dag.

Nøye knyttet til dette er oppsedingen av de menige kristne og aktiviseringen av legfolket i menighetsarbeidet og i evangeliseringsoppgaven. Prekenen i de kinesiske menighetene ble ofte for spredt og tilfeldig. Den lutherske kirken hadde her en fordel med sine faste evangelietekster. Gjennom dem fikk de kristne en allsidig og sentral evangelisk forkynnelse. I det hele tatt skulle oppsedingen ta sikte på det sentrale og lettfattelige, i stedet for det vidløftige og spredte. Budene, Fadervår og Apostolicum skulle i langt større utstrekning bli nyttet som grunnlag for preken og undervisning i kristendommens sentrale innhold.

Trass i uendelige diskusjoner og konferanser om saken, må vi innrømme at vi i China aldri fant fram til en helt ut tilfredsstillende løsning på problemet om den rette anvendelse av misjonens midler. Vi husker hvordan selvhjelpsplanene igjen og igjen strandet på opposisjonen og mangel på forståelse fra kinesernes side. Og nå har vi opplevd å høre de selvsamme lederne beskyldt misjonærene for å ha sabotert selvhjelpen for derved å hindre kirkens selvstendighetsgjørelse!

Det er et spørsmål om ikke misjonsselskapene burde overveie på ny hvorvidt det er et sunt prinsipp at innfødte menighetsarbeidere blir underholdt helt eller delvis med utenlandske midler. I China gjorde vi den feilen at vi dannet menigheter som var økonomisk overbelastet fra starten. En kunstig oppkonstruert organisasjon som hviler på pengestøtte utenfra, vil falle sammen som et korthus når denne støtten plutselig opphører. Den langsomme og besværlige linjen er ofte den riktige i misjonsarbeidet. Det er om å gjøre å holde seg målet klart for øye og ikke falle for fristelsen å tilstrebe hurtige og lettkjøpte resultater.

Hvor dog misjonsarbeidet i China har lidd på grunn av de uhell-

svangre forbindelseslinjene mellom misjonens ekspansjon og Vestens politiske spill! De som fikk smuglet inn paragrafen om misjonærenes «rett» til å ferdes omkring i landet, trodde sikkert de hadde oppnådd en stor seier for evangeliet i China. I dag står dette som et avgjørende bevis på at misjonsarbeidet har vært alliert med Vestens aggressive politikk. Kommunistene har utnyttet hvert grann av den slags materiell til å overbevise selv de kristne at hele misjonsarbeidet har vært en eneste sammenhengende kjede av politiske intriger.

En meget fremstående kristen leder i China ble for noen år siden spurt hvorfor buddhismen, som jo også er en «innført» religion, kunne oppnå å få så sterke røtter i det kinesiske folk. Svaret var: «China sendte bud etter buddhistene, og de kom hertil på innbydelse. Kristendommen derimot ble påtvunget oss ved hjelp av politisk renkespill og drønn av kanoner. Dette faktum vil alltid gjøre det vanskelig for patriotiske kinesere å slutte seg til den kristne kirken.» At det finnes et aldri så lite sannhetskorn i de fleste beskyldningene som nå slynges mot misjonsselskapene og misjonærene, forklarer hvorfor kommunistenes propaganda har vunnet slikt gehør i dag.

Det er sant nok at vi ikke må la oss diktere av kommunistene når det gjelder misjonsteori og misjonspraksis. Men det er også sant at vi ikke bevisst må legge våpen i hendene på våre fiender. Det som kan synes å være en «åpning» i dag, vil kanskje vise seg å ha vært en felle om en tid. Vi må ikke bevisst bli dradd inn i forhold som vil gjøre det vanskelig, for ikke å si umulig, for kirken å fortsette sin virksomhet når nasjonalismen blusser opp og folkene våkner til nasjonal selvbevissthet. Det kan således være tvilsomt om misjonsselskapene i Malaya gjør klokt når de tar imot pengehjelp fra regjeringen for sitt arbeid i ny-settlementene. Det er også et spørsmål om ikke misjonsselskapene skulle ha søkt å støttest og intensivere det arbeidet som allerede var i gang i Japan, heller enn å rykke inn med nye organisasjoner nettopp på en tid da landet var okkupert av fremmed militærmakt.

Til slutt et ord om misjonærene og misjonsselskapene. Det må være klart i lys av den nye verdenssituasjonen og spesielt av situasjonen i Østen, at misjonsarbeidet heretter må ha større tilpasnings- evne og mobilitet. Det må bli lagt mindre vekt på det ytre apparatet

og mer på det kvalitative innholdet. De store misjonsinstitusjoners tid er muligens snart forbi. Misjonæren må igjen bli sjelesørgeren mer enn noe annet. Det vil kanskje spørres etter færre misjonærer, men etter misjonærer med de høyeste kvalifikasjoner — misjonærer som har evnen og viljen til å tilpasse seg de stedlige forholdene, og som vil innordne seg under de yngre kirkers ledelse og arbeide på like fot med sine innfødte kolleger.

Den protestantiske kirkes indre splid har vært et stort «anstøt» i China og er det sikkert også på mange andre misjonsmarker. Rent praktisk har det bl.a. betydd at mye velment og pietetsfullt arbeid har vært et spill av krefter og midler. Hvis utviklingen i China virkelig har lært oss at misjonsarbeidet ikke må ta sikte på noe mindre enn en fast tømret innfødt kirke, så må det heretter bli mer samarbeid og samordning mellom misjonsselskapene. Misjonsarbeidets betydelig høyere kostnad i dag vil også gjøre dette nødvendig. Hvorfor skulle det være umulig å foreta en forenkling og sammenslutning? Det kan tenkes at enkelte misjonsorganisasjoner har fullført sin oppgave. De kom i stand som svar på et spesielt kall for en spesiell oppgave. I dag er situasjonen og kravene annerledes. Nå behøver vi å gi all mulig støtte til de organene som har de største betingelsene for å gjøre et kirkebyggende arbeid på de misjonsmerkene som ennå er åpne. Det kan hende Gud kaller oss til å gå helt nye veier. Vi må tenke modig og radikalt.

Her heime har vi ennå ikke for alvor tatt opp til drøfting spørsmålet om misjonærenes status. Er de misjonsselskapenes eller kirkens utsendinger? Det er ikke noen tvil om hva de yngre kirker ønsker i denne sak. I Holland har seks misjonsselskaper tatt konsekvensen av dette syn og gått inn i den offisielle kirke, slik at de blir styrt av et misjonsråd som igjen er ansvarlig for det øverste kirkerådet. I Danmark omgås man med liknende planer. Enn vi her i Norge? Det er vel ikke sikkert at Handelds syn er enerådende når han påstår at «dersom dette skal forst over på Norge i dag, so har eg ikkje minste tvil om at det er det same som å snekra likkista for misjonen». Vi skulle vel kunne lære noe av andre land og andre kirker hvor dette prinsippet har vært praktisert i mange år.